

mogelijk maar het medium zelf is ook een transformatie-element binnen de maatschappij.

De conclusie kan zijn: zowel in de boekwetenschap als in de bibliotheekwereld is de digitalisering (internet) niet de oorzaak van de problemen, het verval, de achteruitgang, de neergang. Hoe kan ze dan de oplossing zijn? Wie zich uitsluitend in het eigen vakgebied ophoudt, veroordeelt zichzelf tot blindheid en onwetendheid. En ook in deze tijden is dat een wandaad, want een leugen.

Goud en koper in de boekenwereld / Frans A. Janssen. - Amsterdam: Bert Bakker, 2008. - ISBN 978-90-35131-29-3
Jaarboek voor Nederlandse boekgeschiedenis, nr. 14 (2007).
Themanummer over het boek in beweging. - Leiden: NVB, 2007. - ISBN 978-90-77503-82-9

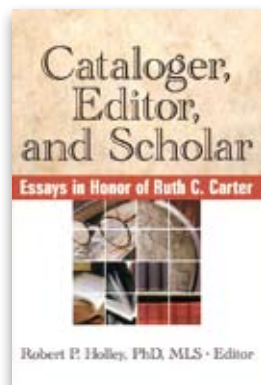
Johan Velter

Vragen rond catalografie

Dit huldeboek aan Ruth Carter verscheen ook als vol. 44 van *Cataloging & classification quarterly (CCQ)*. De bijdragen zijn gegroepeerd in vier hoofdstukken: een hommage aan dr. Ruth Carter, historische studies, onderzoek en probleemstellingen.

Ruth Carter (°1937, Cincinnati, Ohio) heeft een rijkgevulde loopbaan gehad als bibliothecaris, archiefmedewerker, historicus en uitgever van *CCQ*. Ze maakte het begin van de bibliotheek-automatisering mee aan het einde van de jaren 1960/ begin van de jaren 1970 en de daaropvolgende veranderingen in de beroepspraktijk. De manier waarop ze op die evolutie anticipeerde, welke klemtonen ze legde en welke toekomst ze ziet voor het vak, wordt duidelijker in het eerste luik van dit boek, onder meer in een interview met Carter zelf.

Enkele thema's komen steeds terug. De Amerikaanse bibliotheekwereld staat voor grote uitdagingen. Eén daarvan is de pensionering van veel bibliothecarissen en ook catalografen in de eerstvolgende tien jaar: 18.000 van hen worden 65 tussen 2010 en 2014 (gebaseerd op een onderzoek in opdracht van ALA en gepubliceerd in 2002). Deze mensen worden niet altijd vervangen. De overblijvers krijgen er nieuwe taken bij zoals het doorgeven van kennis, leiding geven, materiaal selecteren, waardoor er minder tijd

overblijft om te beschrijven. Minder catalografen betekent ook minder invloed op het bibliotheekbeleid.

Rekrutering is nu een topprioriteit voor ALA en ACRL. Maar de opleiding van catalografen staat onder druk. De opgang van de automatisering in de jaren 1970 ging gepaard met een achteruitgang van het belang dat aan catalografie en classificatie werd besteed in de bibliotheekopleiding. Catalografen kampen nu eenmaal met een zwak imago binnen het beroep. De snelle technologische veranderingen vergen nochtans een voortdurende bijscholing. Voeg daarbij nog de toename van niet-gedrukte en speciale formaten en de conclusie van Robert Bothman is dat het curriculum van de opleiding naast een theoretische vorming ook in een praktijkopleiding zou moeten voorzien (in deel 3: *research studies*).

Eigenlijk heeft Ruth Carter de gouden catalografieperiode meegemaakt. Catalografie is veelomvattend en erg arbeidsintensief en daarom 'te' duur geworden voor de meeste bibliotheken. De introductie van MARC en OCLC in de vroege jaren 1970 heeft de naïeve verwachtingen op dit vlak niet ingelost maar niettemin verdween een groot gedeelte van het repetitieve werk.

De online publicatie van de records maakte het werk van de catalogograaf beschikbaar voor de hele wereld en dit opende de weg naar coöperatieve catalografie, een reuzenstap in de modernisering van het beroep, met een stijgende kwantiteit en kwaliteit tot gevolg. De catalografen werden verplicht hun vaardigheden bij te scherpen en de nieuwe technologieën te leren gebruiken.

In Quo vadis, cataloging (in deel 4: *position papers*) wordt een evolutie van het beroep geschetst. De economische crisis van de jaren 1970 veroorzaakte slinkende budgetten (inflatie) en stijgende kosten. In die periode moest men naast de nieuwe invoer ook zorgen voor de retrospectieve conversie van de oude kaartcatalogi en dat verklaart het ontstaan van grote, niet-ontsloten collecties (backlogs). Bovendien werden catalografen geremd door de vele technologische opwaarderingen en wijzigingen in de regelgeving. Nieuwe formaten noopten bijvoorbeeld Library of Congress tot het publiceren van honderden pagina's met regelwerkinterpretaties die de kwaliteit van de invoer moesten garanderen. Sinds het einde van de eeuw verloopt de classificatie volledig geautomatiseerd en betere catalografie-modules vergroten de snelheid van het beschrijvingsproces. De budgetten blijven echter beperkt terwijl de kosten voor bijvoorbeeld elektronische bronnen blijven pieken.

Recente ontwikkelingen stellen de catalografie verder in vraag. De mening dat toegang tot informatie belangrijker is dan bezit vermindert de nood aan het ontsluiten van de eigen collectie ten voordele van bijvoorbeeld IBL. *Outsourcing* van catalografie wordt populair, zelfs bij L.C., want de kosten voor de aankoop van een record is zes- tot tienmaal lager dan de kosten voor het zelf aanmaken ervan. Niettemin moet het oorspronkelijke record wel door iemand

worden aangemaakt. Vergeten we ook niet de tijd die het de ICT-verantwoordelijke kost om het opladen van de bibliotheek- en authority records te begeleiden. Evenmin als dat na aankoop het onderhoud van de records gegarandeerd moet blijven.

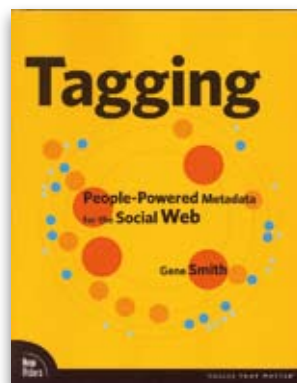
Door zoekrobots zoals Google is de veronderstelling ontstaan dat formele beschrijving niet meer vereist is voor toegang. Maar Google gebruikt de bibliotheekrecords uit catalogi die dus wel ergens beschikbaar moeten zijn. Google print is veelbelovend maar mist gecontroleerde vocabularia in de zoekfunctie. De extra mogelijkheden die bibliotheken bieden, zijn een voorwaarde voor gedetailleerd wetenschappelijk onderzoek.

Misschien evolueert het beroep naar een opsplitsing in het werk tussen diegenen die plankklaar materiaal en bibliografische records aannemen en enkele goed opgeleiden die records aanmaken voor specifiek onderzoeksmateriaal.

Cataloger, editor, and scholar: essays in honor of Ruth C. Carter / Robert P. Holley (ed.). - Binghamton, N.Y.: Haworth Information Press, 2007. - 417 p. - ISBN 978-0-7890-3622-3.

Mieke Lietaer, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
mieke.lietaer@stad.antwerpen.be

Geen geheimen meer rond tagging

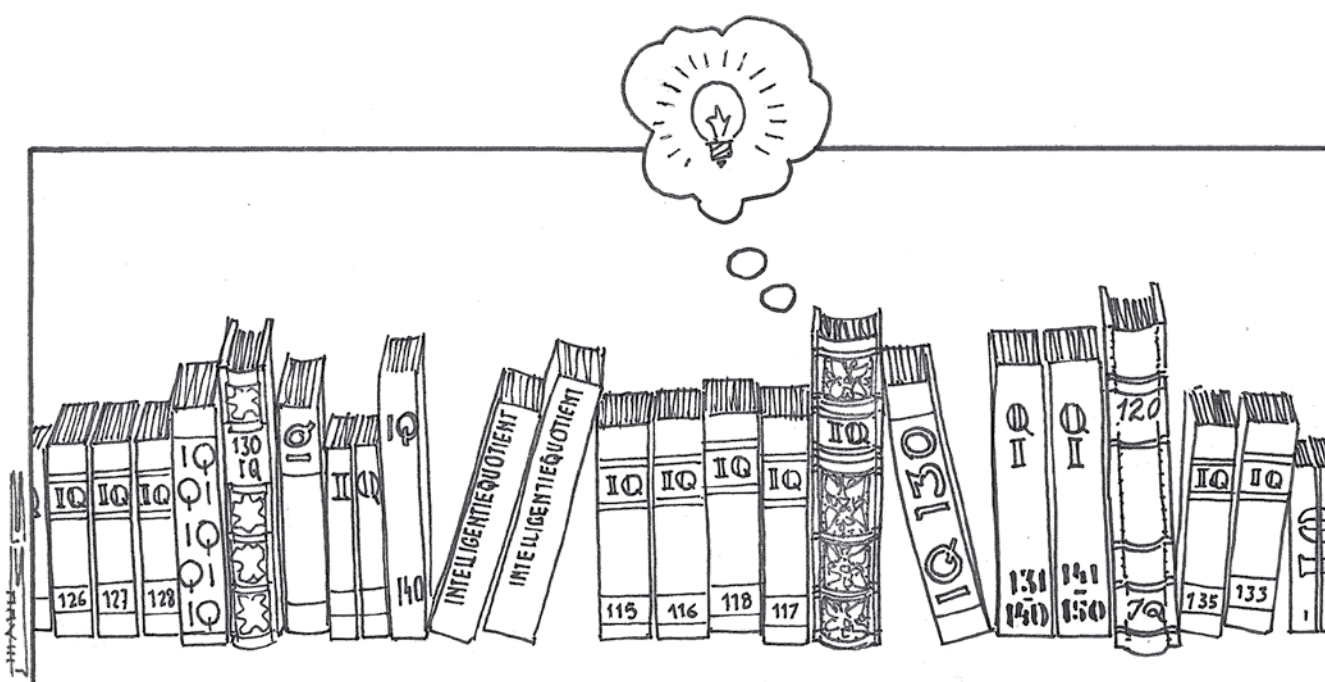

Sinds de openbare bibliotheek van Amsterdam vanaf maart 2008 haar gebruikers de mogelijkheid geeft om eigen trefwoorden toe te voegen, is tagging in Nederland en Vlaanderen een hot topic. In 2008 verscheen ook het eerste echte Engelstalige boek over tags.

Tagging: people-powered metadata for the social web van Gene Smith heeft als

doel uit te leggen wat tagging is en wil in de eerste plaats een hulp zijn bij het ontwerpen van taggingsystemen. In die zin richt het zich tot webdesigners en informatiearchitecten die een taggingsysteem willen implementeren, maar ondanks die gespecialiseerde doelgroep is het boek ook voor niet-technieuten licht verteerbaar.

Zeker de eerste vier hoofdstukken – want het werk gaat van meer algemene naar meer specifieke onderwerpen – zijn voor alle informatiewerkers gemakkelijk leesbaar. Bovendien komen daarin het belang en de waarde van tagging aan bod, zowel voor gebruikers als voor ontwikkelaars, alsook een vergelijking van tags als metadata tegenover andere vormen van ontsluiting. Zonder vooringenomenheid beschrijft Gene Smith de spanning tussen de verschillende systemen en somt hij de pro's en contra's van tagging op. Voor elk van de aangehaalde valkuilen biedt hij gepaste oplossingen aan.

De intelligente bibliotheek